

IV. (A Délmagyarország munkársától) A régi Krajnában fekszik az egykori Gottschee nevű kerületi kapitányság, először grófság, majd hercegség, Gottschee a székhelye is, egyszerű, néhány ezer leket számláló falucska. S vén nyelven Kocevje-nek hívják. A lakosai általában földmivelő parasztok, bár egy részük a fazekas mesterséget is folytatta, vagy a farparban jeleskedett, amihez hozzásegítette őket a közeli Laibach Tavasszal és nyáron a föld rabjai voltak, mikor azonban beköszöntöttek a hűvösebb idők s a föld pihenni tért, kilőrt belőlük a vadmadár természete. Megszedték magukat déligyümölcsrel, cukorkával és kocsarát aggatva a nyakukba nekivágtak a nagyvilágnak. Akkor aztán nevet kapott a foglalkozásuk is, még pedig származási helyük után és a nyelv titokzatos átalakulási törvényei szerint ők lettek a

kucséber

Magyarul és németül egyaránt, mert ezt a recsegő szót könnyebb volt kimondani a Gottschénál.

Legelőször Bécsbe lepték el, annak szórakozni szerető kedélyes éjszakai közönségének kedveskedtek a nyaláncsággal, de eljutottak meszebb vidékekre is. Ha az áru elfogyott, ott szerezték be a pótlást, ahol éppen tartózkodtak. Látszólag mellékesen szerencsejátékkal is foglalkoztak, a 36 számú táblán megkísérelték a népek a nyerést, alapjában véve mégis ez volt a keresetük vezér-ága.

Mint új divat aztán utánzókra talált és felfedezve benne a hasznát hajtó vállalatot, Európának csaknem valamennyi országában felvirágozott a kucséberi intézmény.

Többnyire olyan emberek vetették rá magukat, akik valami más foglalkozásból már kikoptak, vagy rossz alvók lévén, éjjel előt hiába feküdtek le, csak hánykolódtak az ágyban. Azért találtak napközben is valami elfoglaltságot, lehetőleg egyszerűbbet, kisebb mértékben fárasztót, mégis az éjszaka volt az igazi elemük. Ahhoz vonzódtak, alapjában véve maguk is bohémek lévén.

Fatokokba zárt 36 számot esörgettek a zacskójukban, tessék megkísérelni a szerencsét. Szórakozó férfiak többnyire nőikkel szeretnek szórakozni és ilyenkor adják a gavallért.

— Huzzon a kisasszony, melyik sorra tesz?

A harmadikat szerettek a legjobban, mert abban benne van a 18-as szám és melyik lány ne mondaná magát szívesen tizenhétévesnek? A sors csak akkor kontrázta meg a tétet, mikor a 19-est húzták ki, már pedig ez már a negyedik sorba esett.

— Látod, Mancsi, sugta oda a kebelbarátját, mért esaltál? Ha bevalód az igazat, most nyersz.

Kedvenc változat volt a páros, vagy páratlan számra való tét, továbbá a százon aluli. Ebben az esetben három számot húztak, azok összege volt az iránt adó. Végeredményben azonban annyit tettek és húztak, hogy elment jó néhány forint azért a doboz cukorkáért, amit a kucséber 30-40 fillérért vásárolt meg. De a szerencse volt a földolog, amit makacsul kikényszerítettek. Ilyenkor mellesleg az érte fizetett ár. Pláne mikor a Mancikák nyomban hozzáláttak a cukorkák elszonogatásához.

Férfiember, ha benne volt a tétközlásban, szardiniára játszott. A skatulyát nyomban felbontották, ott fogyasztották el helyben, alapot szerezve további borszállítmányoknak. Tett, hát szó sincs róla, tett a férfitársaságban, cukorkára, narancsra is, de inkább csak hogy vigyen valamit haza engesztelésül, vagy kárpótlásul a szabálytalan kimaradásért. Mert hogy az asszony nép nyomban szájal a hajnali megérkezésekkor. A kucséber, meg a

Virágos asszonyok

jelentették az összekötő kapcsot az egyes vendéglők, kávéházak között. Ők adták hírül, hányan vannak a többi lokálban, kifejlődött alkalmazkodási képességgel 8-10-re becsülve az unatkozó lézengők számát akkor is, ha rendőrnök kellett visszazsorítani a tömeget. De így esett ez jól az éppesen esedékes kocsmárosnak.

— Menjen a söntésbe és méressen magának egy spriccert! — adtak megelégedésüknek nyíltan is kifejezést.

A virágos asszonyok is hervadtak voltak, vakmerő azonosítási mániájukban távolról sem hasonlóak nagyvárosok sugárzó ifjúsága szerencsepróbáshoz. Átestek mindenben, amin egy nő áteshetik s mivel többé-kevésbé számosabb közül volt az éjszakai elfoglaltsághoz, mint a nappalihoz, a kóborlásban találták fel legélénkebb örömeiket, szinte társadalmi életet éltek a különféle társadalmi osztályok soraiban.

Nem mondom egy szóval sem, hogy nem bujtogatták fel néha az embert büntető törvénykönyvben meghatározott cselekedetre, már mint a testi sértés válfajait érte Mikor az ifjú ember ott suttogott a kávéházban töredék szavakat ideáljának, hogy megneértse a mama és azon a problémán ünnödi, hogy mi lesz vele holnap, ha ma elkölti az egész forintnyi vagyonát.

Krokodil néni mint a eseresz-nyefán kuszó hernyó pihent meg az asztaluk előtt:

— Ebből a szép rózsából parancsoljon kedves kisasszony.

Aranyifjú mélyen elmerült ilyenkor a fejtegetésre gyorsan felkapott témában, szokása ellenére hangosabban is beszélt, hogy más szokat elnyomjon, azért ügyesen rejtett mozdulattal mégis bokán rugta Krokodil nénit, diszkrétan így jelezve, hogy elűnhet.

Am a nő bókája kemény volt, akárcsak a gránit, kapott ő már különös rugásokat is az élettől, miért is hirtelen elhelyezte az asztalon a rózsákat. Nem is egyet, hanem háromat. Kettőt a bokaszerűen tárgyában. Ugyanakkor felcsapta az árukat egy pengőre.

Aki nem esett át ilyesmin, az nem tudja, mi a véres verejték. Pláne ha hiányzott a forint is, csupán a fekete-kávára szorítkozván a valuta-készlet.

Ritka volt a bátor lélek, hogy úgy mondjam a humor szárnyain.

— Magam is virág vagyok! — fuvallta az egyik megkínált aranyifjú.

A másik műharaggal fordult Krokodil néni ellen.

— Nem megmondtam már, hogy sose kínáljon virágot, ha nők társaságában vagtok?

Nem csak hogy megtudta uszni a veszedelmet, de mulattak is rajta.

— Jó pofa maga is!

— Csak nem vesszük meg ezt a szemetet! Hozok én magának holnap olyan rózsákat, hogy festve se látott szebbet. (Ámbár mi lett azokból a virágokból, mire műkedvelőink lefestették! Istenem, mi lett belőlük!)

A rekordot tolokodásban vakmerőségben egy csunya, vörös gyanús tisztaságu asszony tartotta. Akármint

mondtak neki, nem tágitott, belekönykölt az emberbe, ölébe rakta a piszkos kosarát. A nevét se tudták, azért különféle ótestamentumi névvel illették. A virágjait egyébként mintha a szemétdombrol szedte volna fel.

— Ez magának nem szép rózsza? Ez? — méltatlankodott.

Rendezgette a mocskos szirmait, mire azok végelgyengülésben hullani kezdtek az enyészet felé.

— Most már tudom, ugrott fel az egyik megtámadott fél, hogy ki lopja el a virágokat a családi sirunkról!

Tetszett a nőnek a tréfa, kedélyesen oldalba bökte az elkövetőt. Amíg aztán rájöttünk az elriasztó ötletre

— Mit csinál otthon ilyenkor a lánya? Magára meri éjszaka hagyni?

A csul varangy, akinek csinos, álmodozó szemű hajadon lánya volt, átlítólág azon kívül is nagy családja, azokért vergődött, — ilyenkor nagyon dühös lett!

— Eh, eh... ugye vesznek semmit.

Rohant másfelé, csak magában mormogott valamit, amit sosem közölt velünk érthetően. A szája mozgásából, meg a visszavevett gyűlölködő tekintetéből gyanítani lehetett, hogy nem hizeleg. Eszrevétlenül tűnt el szegény lelkek a város életéből is azaz

a télen-nyáron agyonbugyolált, mamuszban járó öregasszonnyal együtt.

aki kenetteljesen lépdelt, alig hallható halkan és finoman ejtette ki a szavakat, virága körülbelül nem volt semmi, mégis tisztelgett az asztaloknál.

— Szabad? — kérdezte a tekintete némán.

— Mérijenek a néni egy spricert, mondta ilyenkor a jószándéku vendég, amugy is benne lévő a költekezésben. Eggyel több, vagy kevesebb már nem számít.

A néni egy-hajtásra kiürítette a három decis poharat, lassan törölgette utána a szája szélét, hogy ne muljék el olyan hamar a zamata, a söntés-pultnál állva, köszönetképpen, finomat bókolt, aztán másik asztalhoz lépett.

— Szabad? — kérdezte ott is a néma leventenő.

Volt ezeknek a virágos nénieknek hasznos szolgáltatásuk is. Kávéházban, kocsmában megesett néha, (ma nem tudom a szokást, mert egyikbe se járok), — mondom, megesett, hogy különféle helyeken ülő egyedek: érdeklődni kezdtek egymás iránt. Hogy értelmesen fejazzem ki magam, az egyik egyed férfi volt, a másik nő.

Az ilyesmi úgy történt, hogy előbb jött a szemmel való bemutatkozás, egymás felmérése, utána futó mosoly s ha visszhangja támadt, akkor ivás közben odaintés a pohárral, hogy a kedves egészségére. Mikor pedig ez is viszonzódott, közbelépett az éles megfigyelésű virágos néni.

— Ne vigyek neki virágot?

— Ismeri?

— Ma! megtudom, hogy kicsoda.

— Persze hogy vigyen, de ezzel a cédlával együtt.

Az idill olykor verekezésbe toroklott, mert a leány mellett ülő iparoskeblő ifjú szintén éles szemű volt s felburjánzott benne a féltékenységek. Azért... hát igen, azért a világ forgott tovább a maga levtében ismeretlen törvényeknek engedelmességgel.

Rég eltűnt az a méreteiben is impozáns pár,

amelyik közül a férfi kucséber volt, a nő virághurcoló. Nappal csak az asszonyt lehetett itt-ott látni, ő vásárolta be az anyagot, a férfi aludt és páratlan bő pocakját ápolta, amelyen

oly hetykén ült meg a teli kosár, akárcsak divatos damák fején a felfordított virágscserép-aljhoz hasonló kalapszerűség. (Több bennem a szemérmesség, semhogy kalapaak nevezzem.)

Este megjelentek a tethelyeken, de együtt sosem mutatkoztak, mintha szigorú rajzzal osztották volna fel a várost, hogy ki milyen rendszerhez ragaszkodjék.

Az egyetlen diszkrét, kifogástalan viselkedésű virágos néni mégis az Örsz néni volt, aki számtalanszor nekiindult a nyugalomnak, de elérkezni hozzá képtelenül rabja maradt az éjszakának szinte haláláig. Pedig volt egy nyolcvan körül, mikor bevégezte. Nem az üzlet, a kereset vonzotta, hiszen a családja ellátta mindennel, — kellett neki az a másik világ, amit egy pszichológus kutató szemével kutatót végig. Viszont

a legérdekesebb kucséber mégis csak az öreg Reininger volt.

Borz-szerű maroknyi arca, riúkas szakállal mindenütt felmerült az éjszakában. A kis öreg csak köszöntötte az embereket, nem kínálkozott, azok közül hívta magához leginkább az idősebb évfjártat még akkor is, ha nem dult benne a szerencsejáték szenvedélye.

— Próbáljuk meg, öregem.

Ő se készült erre a pályára, mint ahogy általában a pályák többnyire csak utoléri az embert, készülni rájuk képtelenség. — a múlt század utolsó évtizedeiben finom vendéglője volt a Feketesas-utcában Reiningernek, aki sok mindenhez értett, csak a számvetést nem tanulta meg, mert többet hallgatott a szívére.

Mit mondjak többet annál, hogy odajártak vendéglőjébe a bohémek, akik kacagva sirtak és sirva nevettek, amint azt a kor boldog levegője elérte. Közelebről meghatározva az az idő járta, amikor nálunk bontogatla szárnyait Pethes Imre, akivel az akkori színügyi bizottság nem volt megelégedve, továbbá betűszerűkőn robotolt az irodalom megszámlálhatatlan későbbi jelese.

Hogy mikén ment tönkre Reininger? Teszem azt nagy lármára lesz egyszer figyelmes, igyekezik az asztalhoz.

— Mi történt urak?

— Fogadtunk.

— Mibe?

— Hozom meg a pezsgőbe.

— Hozom már is, lelkesedik az öreg, de hamar elfogják.

— Csakhogy nem tudjuk, ki fizeti?

— A vesztes, ez természetes.

— Azt se tudjuk meg még ma. Bizonytalan idő kell hozzá.

Reininger mégis szállította a pezsgőt, sőt udvariasságból meg is kérdezte.

— Aztán mi a fogadás tárgya?

— Elég érdekes. Ha ugyanis ledől a városháza tornya, a Széchenyi-térre zuhan-e, vagy a Feketesas-utca-ba?

A pezsgő árát máig sem fizette meg senki mivelhogy a torony még mindig ép és sértetlen. Ez pedig mindenféle tekintetben érdekes, sőt azt is mondhatnám, hogy különös. A városbázán ugyanis hosszú évtizedek óta annyi, de annyi hajmeresztő, vakmerő szó hangzott el, hogy torony legyen a talpán, amely mindezt kibírta összeomlás nélkül. Mindenesetre tekintetbe kell venni a bizalmat is, amely a világhírű Lechner és Pártos céget fonta vakon körül. Amit ők egyszer megterveztek, megépítettek, az csak klasszikus lehet.

KRÓNIKÁS

DAME"-kalapszalon leguább tavaszi női megérkeztek. Kéri kirakatai megtekintését.

Alakítások modellek után. Tulajdonos: **Juhász Margit**

Károly-utca 14. — Telefon 43-16.

OSZTÁLY SORSJEGYET
rendellen és ismert szerencsés
SUCHTAR BANKHÓZ-nál
Budapest, Üllői-ut 6. sz.
(a Kalvin-térnél)
NAGY szám-választék!
NAGY nyaralási esély!
Előzetes lebonyolítás:
Azonnali nyereményfizetés.
Rendelés levelezőlapon.